

Architectuur NL

INTERVIEW RADEMACHER DE
VRIES ARCHITECTEN + DE
PLOEG BERGEIJK + MILAAN
2017 + INTERVIEW CAROLINE
NEVEJAN + MATRYOSHKA
HOUSE + DROOMDEBUUT
ARD DE VRIES + DESIGN VAN
JEROEN WAND + STADSLABS
+ KETENSAMENWERKING +
NACHTARCHITECTUUR

Subtiele, slim en wonderschoon

Wat in de jaren 50 begon als meubelbeurs, groeide uit tot een Milanees designfestival inclusief studentenfeestjes van de Design Academy Eindhoven en yogalessen in een loods afgehuurd door Ikea. Ook de aanwezigheid van de mondiale architectuurelite – OMA, Nouvel, Hadid, UNStudio en Oxman – is een aspect van de brancheverruiming. Zo breed is het aanbod dat er soms tegenstrijdige trends zijn te ontwaren: natuurlijke materialen in aardse tinten versus glanzend kleurrijk kunststof en compact versus XXL. Als er al één trend dominant is in Milaan, dan is het frivoliteit met hier en daar een schalkse knipoog.

Een smartwatch meet de huidtemperatuur, de hartslag, de transpiratie en de bloeddruk. Deze biometrische data worden vervolgens geanalyseerd en doorgestuurd naar een anti-stress capsule. Met behulp van rustgevend muziek en lichteffecten wordt daar een kalmerende, dan wel oppeppende stimulans afgegeven, afhankelijk van de fysieke staat van de gebruiker. *Reset* heet deze interactieve ruimte die architectenbureau UNStudio presenteert op de Salone del Mobile, de jaarlijkse meubelbeurs in Milaan. '*Reset* staat voor *responsive emotional transformation*', zegt Ben van Berkel, hoofdarchitect van UNStudio, dat in dit experimentele project samenwerkte met Scape, een Amsterdamse studio voor social design. In de *Intimacy* capsule liggen gebruikers op zachte kussens; ze worden 'gemasseerd' door lichtgevende wanden en plafond en een kabbelende soundscape. In de *Sound* capsule zijn drum pads verwerkt; de wanden kleuren mee in het ritme en intensiteit van de stokaanslagen. 'Niet iedereen ontspant op dezelfde manier. We presenteren twee prototypes van in totaal zes modules die we hebben ontwikkeld', aldus Van Berkel. Alarmerende cijfers dat wereldwijd door stressgerelateerde factoren meer dan een miljoen werknemers verzuimen, zijn aanleiding voor *Reset*. In meer dan de helft van alle

werksituaties is sowieso sprake van stress. In Europa wordt de economische schade door stress geschat op 617 miljoen euro, terwijl stress in de VS een van de grootste onkostenposten is voor bedrijven. 'Daarom mikken we met *Reset* op de werkomgeving', zegt Van Berkel. 'Ons bureau is erg actief daarin, zo begint dit jaar de bouw van het nieuwe hoofdkantoor van Booking.com naast Centraal Station in Amsterdam. We zouden graag met *Reset* experimenteren in deze gebouwen.'

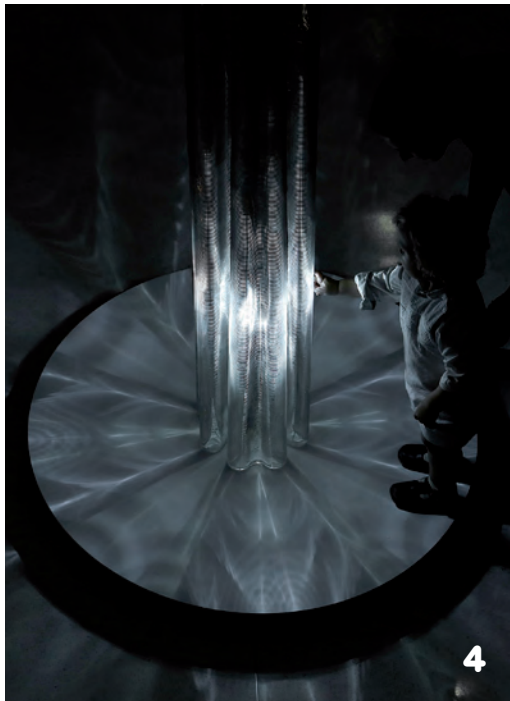
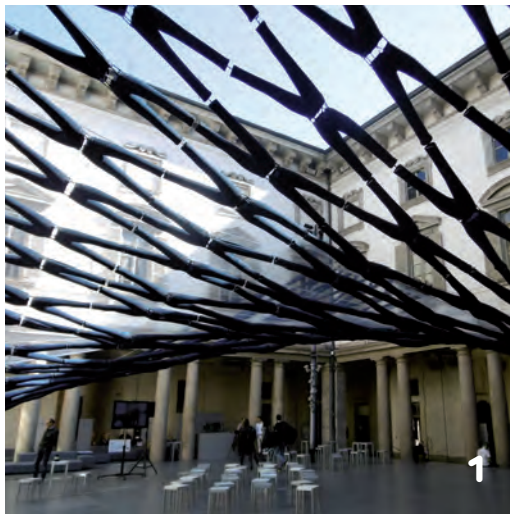
Micro-woning Breathe

Al even experimenteel is het prototype van een micro-woning van de Nederlandse architect Florian Idenburg, die in New York het bureau So-Il runt. Onder de noemer *Breathe* is in een doodlopende steeg van een expositie terrein in Milaan een mini-appartement gebouwd van hightech gaasdoek om een stalen constructie. Deze modulaire architectuur is niet alleen flexibel en demontabel, de ademende gevel zuivert bovendien de buitenlucht. Op het dak zit een tuin die voedsel produceert en regenwater zuivert voor gebruik. 'Deze micro-woning speelt in op de toenemende urbanisatie, waarbij steeds meer mensen tijdelijk op een plek wonen', zegt Idenburg. 'Het draagt bij aan meer duurzame leefomgeving en intensificeert tegelijkertijd het contact van de stadsbewoner

met zijn omgeving. Deze bewustwording draagt weer bij aan een nog duurzamere leefstijl.'

Spijkerbroeken

Ben van Berkel en Florian Idenburg zijn niet de enige architecten in Milaan; zo bouwt OMA de beursstand van de Amerikaanse meubelfabrikant Knoll en presenteert Jean Nouvel meubels bij Molteni C. De resultaten zijn overigens wisselend. Zo slaat het gerenommeerde Amerikaanse bureau Diller Scofidio + Renfro de plank mis met een installatie van spijkerbroeken, die als een zwerm vogels zijn gespannen in een stalen constructie op de binnenplaats van een weelderig palazzo. Mislukt is ook het paviljoen van Zaha Hadid Architects voor Samsung; de blob-vormige wanden en informatiepalen lijken een inspiratieloze parodie op de experimentele vormtaal waarmee Hadid in de vorige eeuw de architectuurwereld opschudde. Zelfs Neri Oxman – de vrouwelijke pionier in grootschalige 3D-geprinte objecten, door sommigen 'de Hadid van de 21ste eeuw' genoemd – stelt teleur met een serie glazen obeliskken voor automerk Lexus. Aan de budgetten van deze multinationals kan het niet hebben gelegen dat deze toparchitecten onder hun kunnen presteren. Het creëren van een meeslepende en

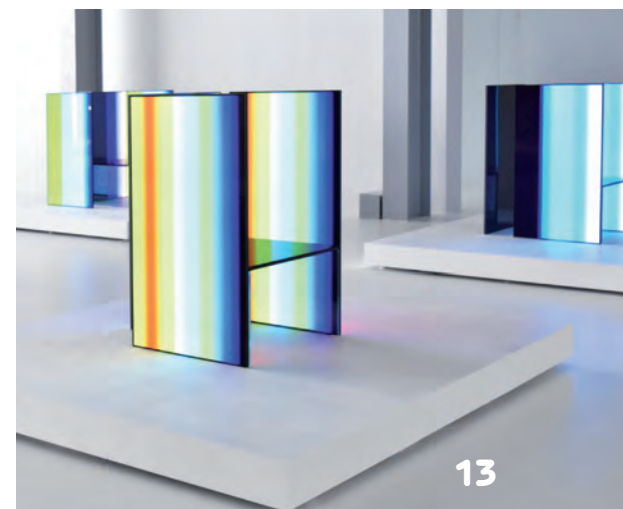

1. Installatie van spijkerbroeken, ontwerp Diller Scofidio + Renfro. 2. *Breathe* van Florian Idenburg, een mini-appartement van hightech gaasdoek om een stalen constructie. De ademende gevel zuivert de buitenlucht en de daktuin het regenwater. 3. Paviljoen voor Samsung van Zaha Hadid Architects. 4. Glazen obelisksen voor automerk Lexus, ontwerp Neri Oxman. 5. *Reset*, een interactieve ruimte die UNStudio en Scape presenteren. Lichtgevende wanden en plafond en een kabbelende soundscape 'masseren' de gebruikers in de *Intimacy* capsule. 6. In de *Sound* capsule van *Reset* zijn drum pads verwerkt; de wanden kleuren mee in het ritme en intensiteit van de stokaanslagen.

7. *Grand sofa*, Antonio Citterio voor Vitra. **8.** *One Inch Chair and Table* van Jasper Morrison voor producent Emeco, met recycled aluminium buisframes waarin zitting en rugleuning zijn geklemd. **9.** *May I have your attention, please*, installatie van Maarten Baas voor Lensvelt. De *101 Chair* is hier gepresenteerd in een kring van roeptoeters. **10.** Met inspiratie uit de kunstwereld in gedempte, verweerde kleuren en gelaagde patronen, presenteren Desso en Odette Ex deze tapijt- en meubelstoffencollectie. Toepassing van dezelfde dessins in vloeren en stoelen versterkt eenheid in een ruimte. **11.** OMA ontwierp voor Knoll een moderne versie van het Barcelona Paviljoen van Mies van der Rohe. De roomdividers in glas en metaal zijn ontworpen door Sabine Marcelis.

instagrammable installatie voor een trendy designbeurs is blijkbaar een vak apart.

Bouwpuin

De aanwezigheid van deze mondiale architectuurelite is slechts één aspect van de brancheverruiming in Milaan. Wat in de jaren vijftig begon als een klassieke meubelbeurs (de Salone del Mobile) is onder de noemer Milan Design Week uitgegroeid tot een designcircus dat zich over de hele stad heeft verspreid. Te zien zijn futuristische stoelen van OLED screens van elektronikagigant LG maar ook de kritische expositie *Capitalism is over* met meubels van bouwpuin. Een design festival is misschien nog wel de beste omschrijving, inclusief studentenfeestjes van de Design Academy Eindhoven en yogalessen in een loods afgehuurd door Ikea.

Toch zijn de meer dan tienduizend nieuwe producten en prototypes nog steeds de grote publiekstrekker. Opvallend daarbij is dat dit jaar de echte innovatie ontbreekt, zoals 3D-printen, virtual reality en interactieve woonconcepten. Zo breed is het aanbod dat er soms tegenstrijdige trends zijn te ontwaren. Zo hebben veel fabrikanten een voorkeur voor natuurlijke materialen in aardse tinten; met

name Scandinavische merken als Offecct en Artek presenteren rustige meubels van blank hout, donker leer en mosgroene stoffen. Tegelijkertijd is hoogwaardig kunststof dat glanst en glimt weer helemaal terug. Een van de grootste beursstands was dit jaar van het Italiaanse merk Arper, dat succes boekt met gelikte kantoormeubelen in vrolijk geel, blauw en paars. En terwijl So-Il het compacte wonen propageert, worden de zitbanken alleen maar groter en groter. Bij Vitra draait alles dit jaar om de even uitgestrekte als gestroomlijnde *Grand Sofa* van de oude rot Antonio Citterio.

Schalkse knipoog

Als er al één trend dominant is in Milaan, dan is dat licht en luchtig. Als recept tegen de boze buitenwereld lijkt het alsof de individuele binnenruimte – het interieur – juist frivol mag zijn, met hier en daar zelfs een schalkse knipoog. Zelfs het statige Cassina presenteert een speelse bank. De hoekige sofa *Soft Props* van de meestal zo strenge Konstantin Grcic heeft armleuningen waarvan de vorm is geïnspireerd op de dikke trapleuningen van de Milanese metro – het werkt wonderwel! Maar de grote uitblinker is – hoe kan het ook anders – Maarten Baas. Voor Lensvelt heeft

12. De vorm van de armleuningen van de sofa *Soft Props* van Konstantin Grcic voor Cassina is geïnspireerd op de dikke trapleuningen van de Milanese metro. **13.** *S.F. Senses of the Future* door de Japanse ontwerper Tokujin Yoshioka, een installatie met futuristische stoelen van OLED screens van elektronikagigant LG. **14.** Zitcollectie *Chromatography* van de Amsterdamse designers Scholten & Baijings voor de Amerikaanse meubelproducent Herman Miller. De ranke meubels hebben een subtiel houten frame en zijn bekleed met dikke stoffen van Maharam; ook het geometrische patroon en kleurpalet van deze stoffen is ontwikkeld door Scholten & Baijings.

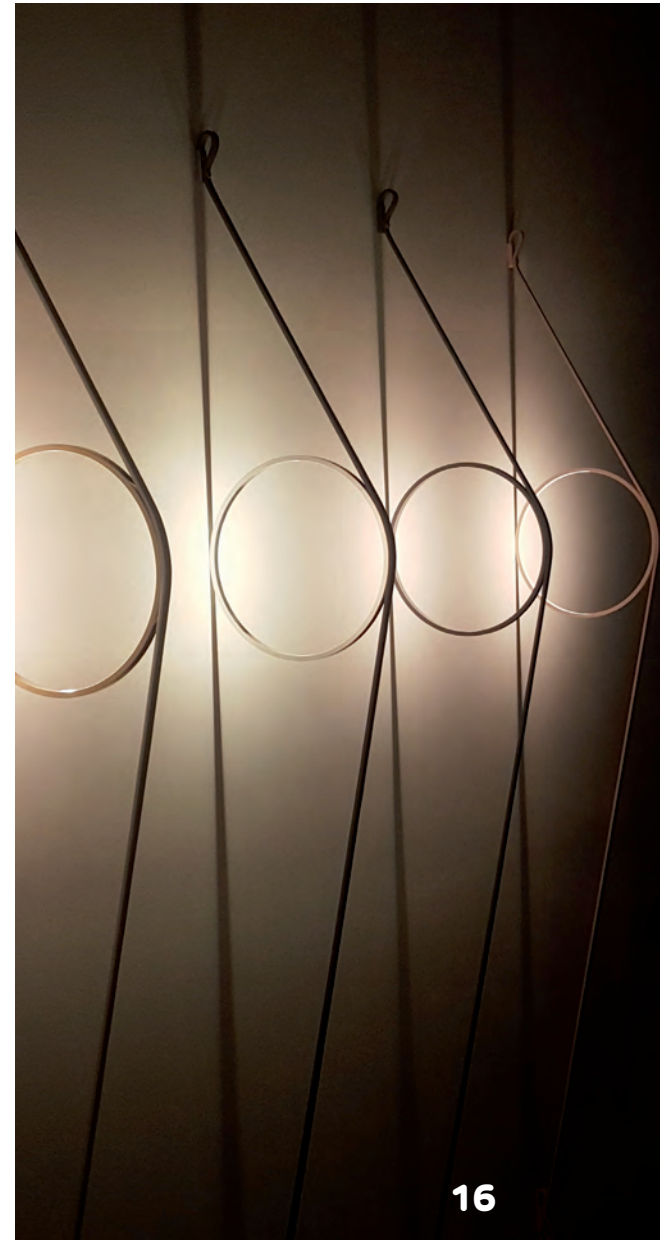
15

de ontregelende ontwerper een stoeltje bedacht dat leverbaar is met acht verschillende, grillige rugleuningen. Deze *101 Chair* wordt gepresenteerd in bouwvallige kelder onder een treinspoor in een kring van roepstoeters van ijzer, koper of messing. Deze stoere installatie met de ironische titel *May I have your attention, please* is een plaagstootje naar de concurrentie en hun poenerige showrooms. De organisatie van de Milan Design Week kan het lef van Baas en Lensvelt wel waarderen en onderscheidt het als de meest originele presentatie. Voor Moooi bedacht Baas overigens een soortgelijk meubelconcept. Zijn sofa *Something like this* is opgebouwd uit losse zitelementen die verschillen in breedte en hoogte. De consument kan zijn zo zijn eigen bank ontwerpen die daardoor ook nog eens (bijna) op maat leverbaar is. Dat ook de werkomgeving licht en luchtig mag zijn, dat bewijst de zitcollectie *Chromatography* die Scholten & Baijings heeft ontwikkeld voor de Amerikaanse meubelproducent Herman Miller, een van de grootste ter wereld. Het Amsterdamse duo schaart zich met deze prestigieuze opdracht in het rijtje met illustere ontwerpers als Ray & Charles Eames en George Nelson. De ranke meubels hebben een subtiel

houten frame en zijn bekleed met dikke stoffen van de eveneens Amerikaanse fabrikant Maharam; ook het geometrische patroon en kleurpalet van deze stoffen is ontwikkeld door Scholten & Baijings. Iets avontuurlijker is de nieuwe collectie van interieurarchitect Odette Ex voor de Nederlandse tapijtproducent Desso; de verweerde kleuren zijn geïnspireerd op de klassieke schilderkunst. Nog robuuster is de Jeans Collection, een vaal-blauw tapijt dat is geïnspireerd op spijkerstof.

Toverlampen

Het meest indruk in Milaan maken ontwerpen die deze lichtzinnigheid paren aan materiële verfijning en delicate constructies. De Franse ontwerpbroers Ronan & Erwan Bouroullec die voor Mattiazzi een leunstoel reduceren tot één klare lijn. Of de *One Inch Chair* van Jasper Morrison voor producent Emeco, een sympathiek stapelstoeltje dat niets meer is dan dat volvette buisframe waarin een zitting en rugleuning zijn geklemd. Het talent om in de gaten te houden is Sabine Marcelis. De jonge Rotterdamse ontwerper werkte afgelopen jaar al samen met OMA bij inrichting van winkels in Berlijn en Parijs. Met een collectie iconische lichtsculpturen van gekleurd resin

16

15. In de fauteuil *Quindici* voor Mattiazzi reduceren Ronan & Erwan Bouroullec een leunstoel tot één klare lijn. 16. Amsterdamse duo Formafantasma maakt lampen als minimalistische sculpturen voor Flos. Bij de *Wirering* klemt een leren stroomsnoer een lichtgevende ring als een riem tegen de muur. Als het licht brandt vormt zich een geometrisch schaduwspel. 17. De wonderlampen van de Britse topontwerper Tom Dixon ogen bedrieglijk eenvoudig maar geven een betoverend lichteffect door slimme materiaaltoepassingen. De spiegelende kunststof wordt transparant als de lamp brandt. 18. De Rotterdamse ontwerper Sabine Marcelis toonde in Palazzo Clerici sculpturen van gekleurd resin en spiegelend glas.

17

18

en spiegelen glas laat ze zien dat ze ook een eigen én eigennig handschrift heeft. Nergens is de schoonheid zo overrompend als in lichtdesign. De wonderlampen van de Britse topontwerper Tom Dixon ogen bedrieglijk eenvoudig maar geven een betoverend lichteffect door slimme materiaaltoepassingen. Volumes van spiegelen kunststof worden transparant als de lamp brandt of geven een hallucinogeen moiré-effect. Maar de ongekroonde koningen van Milaan zijn dit jaar het Italiaans-Amsterdamse duo Formafantasma. In een kunstgalerie tonen ze minimalistische sculpturen waarbij alle aandacht uitgaat naar het licht zelf. Een lichtbundel weerkaatst in een bronzen schotel, zodat een gele vlam over de muur valt. Een ledstrip hangt voor een vergrootglas, zodat het licht opbreekt in golvende kringen. Dit uitgangpunt heeft het duo voor de Italiaanse producent Flos vereenvoudigd tot industriële producten. Bij de *Wiring* klemmt een leren stroomsnoer een lichtgevende ring als een riem tegen de muur. Als het licht brandt vormt zich een geometrisch schaduwspel. Het is subtiel, slim en wonderschoon – en daarmee feitelijk ook een bondige samenvatting van deze Salone del Mobile.

.....

ABONNEREN

Architectuur NL

Vakblad
en
website

OVER DE WERELD
VAN DE ARCHITECT +
ONDERNEMEN + KENNIS
DELEN + PROJECTEN +
INSPIRATIE + VAKBLAD
+ TOEGANG TOT PREMIUM
DEEL OP WEBSITE

Ga naar www.architectuur.nl/abonneren en kies uw abonnement.

Bel (088) 226 66 47 of mail abonneren@eisma.nl